

**ПРОГРАМА
НА ДЕЙНОСТИТЕ НА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА
В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО
ЗА 2020 г.**

Годишната програма за развитие на читалищната дейност в Община Велико Търново за 2020 година се създава в изпълнение на чл. 26а, ал. 1 и ал. 2 от Закона за народните читалища /наричан по-долу за краткост ЗНЧ/, въз основа на направените от читалищата в общината предложения за дейността им през 2020 година и съобразена със стратегическите цели за развитие на Община Велико Търново.

Годишната програма за развитие на читалищната дейност цели планиране на дейността през 2020-та година на читалищата, представляващи традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения, поддържащи и развиващи културната идентичност на обществото на територията на община Велико Търново.

Програмата за развитие има за цел читалищните организации да отговорят на актуалните културно-просветни потребности на гражданското общество.

На територията на община Велико Търново съдебно регистрирани съобразно изискванията на ЗНЧ са 39 читалища. Те са вписани и в Регистъра на народните читалища към Министерството на културата. Читалищата са самостоятелни юридически лица - традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения в населените места, които изпълняват задачи от държавната и общинската културна политика.

В изпълнение разпоредбите на ЗНЧ читалищата в община Велико Търново предоставиха своите планове за дейност през настоящата 2020 година, включващи прояви от местен, общински и национален характер.

Целите на народните читалища, визирани в ЗНЧ, са да задоволяват потребностите на гражданите, свързани със:

1. Развитие и обогатяване на културния живот, социалната и образователната дейност в населеното място, където функционират.
2. Съхраняване на обичаите и традициите на българския народ.
3. Разширяване на знанията на населението и приобщаването им към ценностите и постиженията на науката, изкуството и културата.
4. Поддържане и утвърждаване духа на националното самосъзнание.
5. Осигуряване на достъп до информация.
6. Засилване на партньорството с местното самоуправление в развитието на обществените и културни процеси.

За постигане на гореизброените цели читалищата извършват основни дейности, като:

1. Поддържане на библиотеки, читални, както и създаване и поддържане на електронни информационни мрежи.
2. Развиване и подпомагане на любителското художествено творчество, привличайки нови самодейци от различни възрастови групи.
3. Организиране на школи, кръжоци, курсове, клубове по интереси и организиране на празненства, концерти, чествания и младежки дейности;
4. Събиране и разпространяване на знания за родния край.
5. Създаване и съхраняване на музейни колекции съгласно Закона за културното наследство.
6. Предоставяне на компютърни и интернет услуги.

Дейностите са съобразени със заложените в закона цели, православния български календар и традиционно-битова обредност. Те са елемент от Календара на културните събития на Община Велико Търново, като читалищата са съорганизатори на част от тях.

I. Културен живот и приобщаване гражданите към достиженията на науката, изкуството и културата

1. Задача на читалищата е предоставяне на качествено библиотечно обслужване на населението, периодична инвентаризация и обновяване на книжния фонд на читалищните библиотеки, поддържане на създадените регистри съгласно изискванията на Закона за обществените библиотеки и Наредбата, представяне на нови книги и творци, организиране на творчески срещи, концерти, образователни лектории, юбилейни чествания, създаване на клубове, кръжоци, школи, сбирки и др.

2. Читалищата са организатори на тържествените чествания по места на всички официални празници / 3 март, 24 май, 6 септември, 22 септември, 1 ноември и др./, исторически събития, юбилеи, бележити дати, свързани с живота и дейността на личности, допринесли за развитието на региона и страната.

Отбелязването на кръгли годишнини от създаването на народните читалища по места се превръща в празници, събиращи бивши и настоящи читалищни членове, отчитат се постиженията на институцията през изминалите години, прави се равностметка на настоящото състояние.

Годишнини от създаване на читалищата през 2020г. ще отбележат следните читалища:

150 годишнина – НЧ „Наука-1870“, село Ново село- 7 ноември

125 годишнина – НЧ „Светлина-1895“, село Хотница - 1 ноември

100 годишнина – НЧ „Поука-1920“, село Леденик – м. юни

100 годишнина – НЧ „П. Р. Славеиков-1920“, гр. Велико Търново - 4 ноември

95 годишнина – НЧ „Пробуда-1925“, село Шереметя- октомври

95 годишнина – НЧ „Пробуда -1925“, село Войнежа- 15 юни

3. Към читалищата в община Велико Търново функционират един професионален ансамбъл и 73 читалищни състава, участващи във форуми от общински, национален или международен характер, съобразно жанровата им определеност.

4. В читалищата функционират 55 клуба по интереси / културно-просветни, спортно-туристически, по екология и др./ . Клубната дейност се осъществява на територията на читалищата и извън тях, като клубовете участват в общински, регионални и национални форуми, демонстрирайки своя продукт на сбирки, изложби, четения, надигравания, спортни състезания, туристически походи по екопътеки и др.

5. Народните читалища популяризират творческите си достижения чрез местните и национални медии, както и чрез социалните мрежи, като по този начин приобщават обществото към развиваните от тях дейности в областта на културата и социалния живот.

II. Запазване обичаите и традициите и утвърждаване на националното самосъзнание

1. По-голямата част от съставите и клубовете в читалищата, както и професионален ансамбъл „Искра” с дейността си събират, съхраняват и представят националното фолклорно богатство в различните му жанрови форми. Форум за тяхната изява са Общинските празници на любителското творчество:

- на Общинския празник на народното творчество и бит „Че се е пролет пукнала” на 25 април в НЧ "Поука 1920", с. Леденик ще се представят читалищни групи с традиции в съхраняване и популяризиране на автентичния фолклор от с. Самоводене, с. Хотница, с. Ресен, с. Ново село, с. Леденик, с. Беляковец, с. Пушево, с. Вонеща вода, гр. Дебелец, с. Церова кория, с. Велчево, с. Пчелище и др.;

- обработеният фолклор се представя на Общинския празник на народното песенно изкуство „Сладкопойна чучулига” на 04 април в НЧ "Васил Левски-1928", с. Присово от народните хорове към читалищата в Самоводене, Присово, Шемшево, Беляковец, Ново село, Дебелец, Дичин, Леденик, Русаля, Пчелище, Церова кория, Килифарево, Балван, Момин сбор, „Седми юли“ гр. Велико Търново и др.;

- на Празника на старата градска песен „Засмяна пролет - 2020” на 1 април в читалище „Съгласие” - гр. Дебелец ще се представят групи за градски песни от читалищата в селата Арбанаси, Момин сбор, Ветринци, Беляковец, Ново село, Велико Търново, Дичин, Русаля, Дебелец, Шереметя, Шемшево, Самоводене, Церова кория, Пчелище, Беляковец, и др.;

- фолклорни състави и клубове от читалищата в селата Малки чифлик, Самоводене, Церова кория, Пчелище, Ресен, Шемшево, Къпиново, Балван, както и НЧ „Искра” и НЧ „Надежда“ от гр. Велико Търново ще вземат участие в ежегодния Общински празник на фолклорното танцово изкуство, който ще се проведе на 11 май на сцената на Летен театър град Велико Търново.

- театралните състави към читалищата ще имат възможност да покажат своите постижения в поредното издание на Общинския преглед на театралното изкуство „Звездна завеса” в периода 30-31 май на сцената на НЧ „Надежда-1869“, град Велико Търново.

- фолклорните колективи ще вземат участие в националния фолклорен фестивал „Насред мегдана в Арбанаси“ на 13 и 14 юни, фестивали и събори на народното творчество, конкурси и други значими общински, национални и международни форуми. Все по-засилен е интереса на съставите в участието им в традиционната проява „Голямото търновско хоро“ на 22 септември, организирано от Община Велико Търново.

2. Читалищата продължават да развиват и традиционните жанрове като театрално и хорово изкуство, както и откриване и пресъздаване на обичаи типични за населеното място и региона. Читалищни състави участват в празници, конкурси и фестивали от Календара на културните събития на Община Велико Търново.

3. Партньорство с общината и институциите, инициране на значими прояви и форуми с национално и международно значение:

- Читалище „Извор” - с. Самоводене е инициатор и съорганизатор с Община Велико Търново на Националния фестивал на детското театрално творчество „Малкият принц”, чието издание е в периода 30 април - 03 май 2020г. в МДТ „К. Кисимов” гр. Велико Търново;

- Читалище „Ил. Драгостинов” с. Арбанаси е организатор в партньорство с Община Велико Търново и кметство с. Арбанаси на поредното издание на

Националният фолклорен фестивал „Насред мегдана в Арбанаси”, който ще се проведе на 13 и 14 юни 2020г.;

- НЧ „Напредък 1884“ – гр. Килифарево е организатор на шестото издание на националния конкурс за хумористичен фолклор „Усукано по килифарски“ на 29 август, възникнал като продължение на спечелен проект по програма „Изкуство и култура“ на Община Велико Търново в партньорство с кметството;

Народните читалища, съвместно с кметствата и местния бизнес в общината станаха инициатори на регионални празници, акцентиращи върху традиционния и съвременен бит и поминък на селищата, които продължават и през 2020г.

- На 04 юли е фолклорният празник „Шарено пиле петровско“, организиран от НЧ „Развитие 1883“, с. Церова кория;

- На 27 юни ще се проведе поредното издание на фолклорния фестивал „С премяна на мегдана”, организиран от НЧ „Народна просвета- 1874“,

с. Ресен

- На 11 юли е Празник на хляба – „Никой не е по-голям от хляба”, организиран от НЧ „Народна просвета -1874“, с. Ресен;

- На 05 септември е „Празникът на баницата”, организиран от НЧ „Нива-1898“, с. Балван;

- Песенният празник „Ветринци пее“, организиран от НЧ „Напредък - 1903“, с. Ветринци ще се проведе на 27 юни.

Насочени към запазване обичаите и традициите и утвърждаване на националното самосъзнание са проявите, организирани от читалищата и свързани с традиционния битов и православен календар - отпразнуване на Васильовден, Йорданов и Ивановден, Бабин ден, Трифон Зарезан, Заговезни, Благовещение, Лазаровден, Цветница, Великден, Гергьовден, Петровден, Спасовден, Еньовден, Никулден, Игнажден, Димитровден, Коледа.

Задача на читалищата е опазването на фолклора и традиционното народно богатство, създаване условия за тяхното развитие и популяризиране, като елемент от програмите на културния туризъм.

По традиция селищните празници /сборове/ се отбелязват на датата на храмовите празници и в организацията им основна е ролята на местните читалища, съвместно с кметствата и кметските наместничества.

Читалищата поддържат етнографски сборки и музейни колекции с характерни за бита и историята на общността артефакти. Такива има в читалищата в Хотница, Велчево, Дичин, Русаля, Дебелец, Пчелище, Ново село, Килифарево и др.

III. Информационно и библиотечно обслужване

Законът задължава читалищата да извършват безплатно информационно обслужване на гражданите, изграждане на компютърни зали и центрове.

Интернет центрове функционират в голяма част от читалищните библиотеки.

Във връзка с тази дейност е и реализацията на проекта „Глобални библиотеки”, по който работят читалищата.

През 2019 г. по програма "БЪЛГАРСКИТЕ БИБЛИОТЕКИ-СЪВРЕМЕННИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ЧЕТЕНЕ И ИНФОРМИРАНост" са одобрени читалищните библиотеки в селата: Арбанаси, Момин сбор, Шереметя, в град Велико Търново: НЧ „Надежда–1869", НЧ „Никола Михайловски–1921" и НЧ „П. Р. Славейков–1920".

Читалищните библиотеки са длъжни да осигурят на жителите по места безплатен достъп до библиотечния фонд, както и задължително да осигурят абонамент поне на един местен и национален ежедневник. Задължение на настоятелствата е

ежегодното обогатяване и обновяване на библиотечния фонд чрез покупка от собствени средства и дарения, съобразно Закона за обществените библиотеки.

Читалищните библиотеки са регистрирани в Регистъра на обществените библиотеки към МК.

IV. Младежки дейности

В областта на набиране на нови, по-млади самодейци и членове читалищата отчасти са длъжници на подрастващото поколение. По принцип читалищата имат задача да създават условия за приемственост на традицията и обновяването ѝ с адекватни за съвременното прояви, задоволяващи исканията на младите хора - клубове по интереси, кръжоци, школи по музика и танци и др. Тяхна задача е да привлекат в управлението и творческите формации млади хора, съпричастни на читалищното дело, които чрез социалните мрежи да общуват и популяризират читалищното дело.

Работата с млади хора осъществяват читалищата в селата М.Чифлик, М.Сбор, Буковец, Самоводене, Беляковец, Ресен, Ц. кория, Шемшево, Балван, Къпиново, Пчелище, Арбанаси, гр. Дебелец, гр. Килифарево както и читалищата в град Велико Търново „Искра-1896”, „Надежда-1869”, „Пламък 2016”, „Седми юли 2008”.

V. Организационни дейности

1. Институционално укрепване на основание спазвайки Закона за народните читалища и Закона за обществените библиотеки и Наредбата към него.

С цел поддържане нивото на компетентност и повишаване административния капацитет на читалищните работници и ръководства е задължително и участието им в организираните от Община Велико Търново, Регионална библиотека, МК и други институции обучителни семинари, кръгли маси, дискусии, работни срещи по проблемите на читалищата с цел повишаване компетенциите на кадровия персонал за развитие на читалищното дело, споделяне на положителни практики при реализиране на типовете дейности, черпене от опита на водещи културни институции в национален и международен план. В тази посока е планирана съвместна дейност с РЕКИЦ Велико Търново.

2. Популяризиране на новосъздадените състави и тяхната дейност и рекламиране на читалищните инициативи чрез включване в Календара на културните събития на Община Велико Търново, отразяване в медиите и социалните мрежи в интернет. Търсене на медийни партньорства за популяризиране на значими форуми от национален и регионален характер.

3. Утвърждаване на читалището като социално значимо място за развиване на различни таланти и възможности, заложили у самодейците в населеното място, както и за общуване и контакти, реализиране на успешни социални практики и дарителски акции, повишаване на ролята на читалищата за социална и културна интеграция на различни социални и етнически общности, инициране на доброволческа дейност, работа с различни възрастови групи, работа с хора с увреждания и осигуряване на достъп на тези хора до дейността на читалището.

4. Кандидатстване по програми и проекти за осигуряване на финансов ресурс за реализиране на читалищните дейности. В това отношение, читалищата имат възможност ежегодно да кандидатстват по програма „Изкуство и култура” на Община Велико Търново, национален фонд „Култура” на Министерство на културата и всички други донорски програми.

5. Участие в местното самоуправление и процесите на развитие на гражданското общество чрез разработване на проекти по програма „Местни инициативи“ на Община Велико Търново, участие в разработването на местни стратегии и превръщане на читалищата във фактор на обществен диалог и обществен форум.

6. Осъществяване на партньорства и връзки с институции, учебни заведения, културни институти и организации от неправителствения сектор за реализиране на съвместни инициативи.

7. Читалищните настоятелства са длъжни да поддържат и съхраняват в изряден вид според изискваната от ЗНЧ документация /протоколни, заповедни, инвентарни книги, договори, актове за собственост, счетоводно-платежна документация и др./.

VI. Поддръжка на материалната база

С решение на Великотърновския общински съвет е отстъпено правото на безвъзмездно ползване върху сгради общинска собственост на 24 читалища в изброените селища: Беляковец, Велчево, Ветринци, Вонеща вода, Дичин, Габровци, Кладни дял, Леденик, Миндя, Момин сбор, Ново село, Пушево, Присово, Пчелище, Плаково, Ресен, Русаля, Самоводене, Хотница, Церова кория, Шемшево, Шереметя, Малки чифлик, Буковец.

Собствен сграден фонд притежават читалищата „Искра“, „Надежда“, „П. Р. Славейков“, „Н. Михайловски“, „Пламяк - 2016“ във Велико Търново, в гр. Дебелец, и в селата Войнежа, Балван, Килифарево, Къпиново, Самоводене и Арбанаси.

Без предоставен общински сграден фонд са читалищата „Седми юли“ в гр. Велико Търново и НЧ „Селски труд-1906“ с. Ялово.

Народните читалища се задължават да осигурят обществено достъпен сграден фонд и помещения за нормално функциониране на читалищната дейност, което включва достатъчно осветление, нормално отопление, хигиенно-санитарни помещения и осигурен физически достъп за хора с увреждания. Настоятелствата се задължават да проявяват управленческа инициатива при стопанисване на читалищната собственост и набиране на собствени приходи за обновяване и поддържане на материално-техническата база във форма, позволяваща реализирането на набелязаните цели и типове дейности, както и благоприятна работна среда за читалищните дейци. Задължават се да извършват ремонтни дейности и обновяване на материално-техническата база с адекватни техника и технологии /компютри, мултимедии, озвучителна техника и др./.

За всички читалищни сгради е необходимо в годишната им програма да се залага потребността от ремонт, съобразно разполагаемия финансов ресурс. Планирана е поддръжка на сградния фонд през 2020 година, съгласно информационните карти, подадени от всяко читалище /според финансовите възможности/:

1. НЧ „Светлина-1892“ с. Велчево – Добро състояние, след направени ремонти.
2. НЧ „Просвета-1922“ село Момин сбор - Покривът се нуждае от ремонт. Салонът се пълни с вода – необходим е дренаж на сградата.
3. НЧ „Просвета-1873“ с. Плаково – Нужда от частичен ремонт на покрива.
4. НЧ „Напредък-1903“ с. Ветринци – Проблем с подовата настилка в читалищния салон.
5. НЧ „Васил Левски-1928“ с. Присово – Не е планиран ремонт.
6. НЧ „Съгласие-1873“ с. Русаля – Не е планиран ремонт.
7. НЧ „Св. Св. Кирил и Методий-1928“ с. Къпиново - Ремонт на входните стъпала,

пода на сцената и салона. Отстраняване на проблеми причинени от влага по стените

8. НЧ „Поука-1920” с. Леденик – нужда от ремонтни дейности на части от сградата-2100 лв. КСС за ремонт. Проблем с ел.табло.

9. НЧ „Напредък – 1911”, с. Шемшево – Добро състояние- няма планирани ремонти.

10. НЧ „Развитие – 1883”, с. Церова кория – Сградният фонд на читалището се нуждае от саниране.

11. НЧ „Просвета-1904” с.Пчелище – Добро състояние, не е планиран ремонт.

12. НЧ „Светлина–1895”, с. Хотница - Неотложна нужда от шпакловане и боядисване на тавана в големия салон и пребойдисване на фасадата на сградата. Почистване на мозайка във фойета и малък салон, циклене на паркет в голям салон и балкон.

13. НЧ „Зора – 1869”, с. Дичин – Не е планиран ремонт.

14. НЧ „Наука – 1870”, с. Ново село – Неотложен ремонт на покрив и ремонт на паднала външна мазилка.

15. НЧ „Искра – 1896”, гр. Велико Търново – Добро състояние, не е планирана

16. НЧ „Селски труд -1906” с. Ялово - Нужда от ремонт на покрива, ремонт на сцена, ремонт на пристройка и завеси.

17. НЧ „Светлина – 1928”, с. Малки Чифлик – Ремонт на пода, сцената и отоплителна система.

18. НЧ „Народна просвета – 1874”, с. Ресен - Нужда от основен ремонт на отоплителните съоръжения на салона и сцената, ВИК система и Ел.инсталация.

19. НЧ „Съгласие–Дебелец”, гр. Дебелец – Ремонт на входна врата, довършване на парно отопление.

20. НЧ „Надежда – 1869”, гр. Велико Търново – Нужда от основен ремонт на сцената, фасадата и покрива. Нужда от ремонт на фасада и покрив на читалищната библиотека.

21. НЧ „Васил Левски – 1931”, с. Кладни дял – Нужда от ремонт на покрива и оградата.

22. НЧ „Развитие – 1918”, с. Буковец – Не е планиран ремонт.

23. НЧ „Иларион Драгостинов – 1897”, с. Арбанаси - Сградата на читалището се нуждае от вътрешно боядисване, пренареждане, циклене и лакиране на паркет.

24. НЧ „Сполука – 1923”, с. Пушево – Не е планиран ремонт.

25. НЧ „Нов живот – 1946”, с. Малчовци – Не е планиран ремонт.

26. НЧ „Христо Ботев – 1928”, с. Големаните – Не е планиран ремонт.

27. НЧ „Нива – 1898”, с. Балван – Нужда от подмяна на прозорци в малък салон и библиотека, ремонт на външно стълбище и направа на нови тоалетни.

28. НЧ „Просвета – 1907”, с. Беляковец – Неотложен ремонт на покрива.

29. НЧ „Пробуда – 1925”, с. Шереметя – Нужда от ремонт на пода на салона и аварийната изходна площадка

30. НЧ „Развитие – 1893”, с. Миндя – Добро състояние, не е планиран ремонт.

31. НЧ „Напредък – 1884”, гр. Килифарево – Смяна на прозорци в салона с PVC дограма и врата PVC в библиотеката.

32. НЧ „Просвета – 1926”, с. Вонеща вода – Изграждане на санитарен възел.

33. НЧ „Пробуда – 1925”, с. Войнежа – Добро състояние, не е планиран ремонт.

34. НЧ „Никола Михайловски – 1921”, гр. Велико Търново – Не е планиран ремонт.

35. НЧ „П. Р. Славейков – 1920”, гр. Велико Търново - Спешни ремонтни дейности на покривната конструкция.

36. НЧ „Извор – 1873”, с. Самоводене – Сградата на читалището се нуждае от поддържащ ремонт. Библиотеката се нуждае от основен ремонт.

37. НЧ „Пламяк 2016”, Велико Търново - Нужда от основен ремонт: ремонт на покривната конструкция, основен ремонт на помещението за библиотека и основен ремонт на репетиционната зала.

38. НЧ „Седми юли” гр. Велико Търново – без сграда.

39. НЧ „Балкан Габровци“ с. Габровци – Ремонт на покрив и вътрешни ремонтни дейности.

Чл. 23 ал. 2. от ЗНЧ дава възможност ремонтите на читалищните сгради да се дофинансират от общинския бюджет.

VII. Финансиране

Читалищата финансират дейностите си по програмата в рамките на отпуснатата държавна субсидия, от собствени приходи и от общинския бюджет по решение на Общинския съвет.

Субсидиите на читалищата се разпределят при строго спазване на чл. 23 от Закона за народните читалища и изработения от Министерството на културата и съгласуван с Министерството на финансите „Механизъм за разпределяне на общинската субсидия за читалищата” и Указанията на МК. През 2020 г. МК отпуска на читалищата в община Велико Търново отново 97 субсидирани бройки

Съобразно чл. 26а от ЗНЧ ал. 3 Програмата ще се изпълнява от читалищата въз основа на финансово обезпечени договори, сключени с кмета на общината.

Съобразно измененията в ЗНЧ от 2009г. читалищата имат право да извършват стопанска дейност, подпомагаща основната им дейност /наеми от движимо и недвижимо собствено и предоставено им за ползване имущество, предоставяне на услуги и др./, като приходите от нея се насочват към издръжката им.

Програмата е обвързана с финансово-счетоводната отчетност, съобразена със законовите норми и изискваща да се водят грижливо и редовно приходно разходните документи. В посочен от община Велико Търново срок, но не по-късно от 31 март, читалищните настоятелства, трябва да изготвят финансов отчет за предходната година и отчет за дейността, които да приемат на отчетно събрание, без които нямат право на финансиране съобразно ЗНЧ.

Програмата има отворен характер и може да се актуализира, съобразно процеса на реализацията си с нови прояви и дейности в областта на читалищното дело.

ВЕНЦИСЛАВ СПИРДОНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
ОБЩНСКИ СЪВЕТ